

SLAVOMIL HUBÁLEK:

Zachovat možnost výjimky

Při posuzování pachatelů nejzávažnějších trestných činů dostává klinický psycholog velmi obtížnou otázku: jaká je pravděpodobnost resocializace osobnosti obviněného? Doživotní tresty se ukládají pachatelům, u kterých je taková pravděpodobnost nulová či nízká. K tomu je třeba uvést, že pojem *resocializace* je nejasný, a proto je používána tato definice: „Z psychologického hlediska je resocializace proces převychovy osobnosti postavený na učení se novým postojům, normám, hodnotám, názorům a vzorcům chování. Úspěšnost tohoto procesu závisí na míře postojové otevřenosti, na ochotě měnit hodnotovou orientaci, na ochotě podřizovat se novým sociálním normám, přijímat nové vzorce chování,

pravidlům a závazkům, neschopnost udržet trvalé vztahy, nízká frustrační tolerance a nízký práh pro spuštění agrese včetně násilí. Takový člověk vykazuje neschopnost pocitů viny a poučení ze zkušenosti, zvláště trestu.

Starší učebnice kriminologie uváděly, že zločin vraždy nemá recidivu, tedy že pokud si vrah odpykal trest, na svobodu svůj čin nezopakuje. To však u nás už řadu let neplatí, vyskytly se případy, kdy propuštěný vrah vraždil znovu. Navíc ze samotné definice výše uvedené poruchy osobnosti plyne malá pravděpodobnost změny, a proto považuji úvahy o ukončení doživotního vězení po dvaceti či pětadvaceti letech za značně rizikové. V každém případě jsem přesvědčen, že by na tento krok neměl být právní nárok.

trestu následuje odborná péče. Tady si myslím, že mnohem více dobré práce u nás vykonávají vězeňští duchovní než psychologové.

Přestože jsem tedy silně skeptický k možnostem našeho vězeňství v otázkách převychovy a resocializace těžkých psychopatů, jsem přesvědčen, že možnost ukončení doživotního trestu by měla být jako výjimečná zachována, neboť pozitivní změnu nemůžeme nikdy vyloučit. ■

Slavomil Hubálek je psycholog, soudní znalec z oboru klinické psychologie a sexuologie. Je majitelem poradenské firmy ALEA psychologie v Praze

TREST na DOŽIVOTÍ?

akceptovat autority a ujímat se nových sociálních rolí.“

Je nesporné, že trest doživotí, nahrazující u nás trest smrti, je ukládán vícenásobným vrahům a jeho hlavním smyslem je chránit společnost před vysoce nebezpečnými lidmi, nejčastěji diagnostikovanými jako osobnosti těžce psychopatické. Jde o mezinárodně definovanou poruchu osobnosti, jež hovoří o „amorální, antisociální, asociálně psychopatické, sociopatické osobnosti,“ vyznačující se „deficitem ega, defektním superegem, chatrným svědomím, chyběním empatie, víry, lásky, zvýšenou agresivitou, narcistickými rysy...“ Přidružuje se nelítostný nezájem o city druhých, neotřesitelný a trvalý postoj nezodpovědnosti a bezohlednosti vůči společenským normám,

Na druhou stranu je proti mému přesvědčení definitivnost jakéhokoliv lidského soudu a úplná rezignace na možnost nápravy. V základech této civilizace je prosba *a odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim viníkům*, a na tuto zásadu bychom neměli nikdy zapomenout, neměli bychom se jí zpronevěřit ani v těchto extrémních případech.

Proto se domnívám, že odsouzený by měl mít možnost o propuštění požádat, měl by být znovu znalecky posouzen a míra jeho resocializace by měla být znovu zvážena.

K tomu je však třeba dodat, že proces resocializace také záleží na tom, zda s odsouzeným někdo systematicky výchovně pracuje a zda po výkonu

FOTO: ARCHIV